

Het beheer, door het Waalse Gewest, van de Europese fondsen die ressorteren onder het gemeenschappelijk landbouwbeleid

Het Rekenhof heeft onderzocht hoe het Waalse Gewest de twee instrumenten voor financiële ondersteuning van het gemeenschappelijk landbouwbeleid voor de landbouwsector beheert. Het gaat meer bepaald om het Europees Landbouwgarantiefonds (ELGF) en het Europees Landbouwfonds voor Plattelandsontwikkeling (ELFPO).

De opdrachten i.v.m. het beheer van die fondsen zijn toevertrouwd aan de uitbetalingsinstelling van Wallonië (OPW) binnen de Waalse Overheidsdienst (SPW) Landbouw, Natuurlijke Hulpbronnen en Leefmilieu. Naast de OPW werken verschillende andere diensten van de administratie mee aan die opdrachten. Er zijn ook gedelegeerde instellingen die meehelpen bij de implementatie ervan.

De Europese Unie heeft voor het kalenderjaar 2018 binnen het Waalse Gewest financiële tegemoetkomingen toegekend aan 13.787 begunstigden voor het ELGF en 8.152 voor het ELFPO.

Aanwending van de Europese budgetten

Tussen 2015 en 2018 heeft de OPW in het raam van de door het ELGF en ELFPO gefinancierde programma's voor respectievelijk 1,2 miljard euro en 117,0 miljoen euro aan jaarlijkse uitgavendeclaraties ingediend. Uit het onderzoek van de aanwending van de Europese begrotingen blijkt dat het Waalse Gewest de ter beschikking gestelde financiële middelen nagenoeg integraal heeft aangewend.

De OPW prefinanciert het Europese gedeelte van de steunbetalingen aan de eindbegunstigden. Op basis van de ingediende uitgavendeclaraties betaalt de Commissie de sommen die werden voorgeschoten, automatisch terug door haar financiële bijdragen rechtstreeks te storten op de rekening van de OPW. Ze onderzoekt periodiek of de gedeclareerde uitgaven stroken met het toepasselijke recht.

Het Rekenhof stelt vast dat de Europese gedeeltes van de kredieten bestemd voor het ELGF en het ELFPO, die passeren via de rekeningen van de OPW, niet worden ingeschreven in de afzonderlijke sectie van de gewestbegroting, en a fortiori niet worden geboekt in de rekening van uitvoering van de begroting.

Tijdens de onderzochte periode werd overigens een totaalbedrag van 13,0 miljoen euro uitgesloten van Europese financiering, grotendeels omdat de uitgaven niet in overeenstemming waren met de regelgeving die op gewestelijk, nationaal of Europees vlak van kracht is.

Budgettair beheer van de door het ELFPO gefinancierde steun

Het ELFPO ondersteunt de acties inzake plattelandsontwikkeling voor een periode van zeven jaar. De huidige programmeringsperiode dekt de Europese begrotingsjaren 2014 tot 2020. Het Waals Programma voor Plattelandsontwikkeling (PWDR), dat in juli 2015 werd goedgekeurd, is de Waalse strategie voor plattelandsontwikkeling voor de huidige programmeringsperiode. Het PWDR streeft via verschillende maatregelen drie doelstellingen na, namelijk de competitiviteit van de sectoren land- en bosbouw verbeteren, de complementariteit tussen die sectoren en het

milieu versterken en een dynamisch plattelandsgebied bevorderen, door de levenskwaliteit te verbeteren en door jobs te helpen creëren.

De ontvangsten en uitgaven moeten sedert 1 januari 2013 worden aangerekend op basis van vastgestelde rechten. Het Rekenhof heeft voor de door het Waalse Gewest gecofinancierde steun vastgesteld dat 43 % van de uitgaven die van 2015 tot 2017 via de rekening van de SPW naar die van de OPW werden vereffend (zijnde 77,4 miljoen euro) dat principe van het vastgesteld recht niet in acht nemen.

Dergelijke aanrekeningen beïnvloeden het begrotingsresultaat en het ESR-vorderingensaldo van het Waalse Gewest voor de betrokken dienstjaren negatief en vertekenen het resultaat.

Financiële middelen van de Europese Unie die verloren gaan

Het Europese programma voor het verdelen van melk, melkproducten, fruit en groenten aan leerlingen van de kleuterscholen en lagere scholen op het grondgebied van het Waalse Gewest wordt grotendeels gefinancierd door het ELGF.

Het bedrag dat aan België werd toegekend, werd onder de drie gewesten verdeeld op basis van de schoolpopulatie. Zo heeft de begroting van het ELGF voor de schooljaren 2017-2018 en 2018-2019 aan het Waalse Gewest 1.151.650,84 euro toegekend voor het luik fruit en groenten en 564.460,50 euro voor het luik melk en melkproducten, wat een totaal geeft van 1.716.111,34 euro.

Er zijn financiële middelen van de Europese Unie verloren gegaan doordat de tenuitvoerlegging van het programma met tekortkomingen bleef kampen: enerzijds worden de Europese financiële middelen onderbenut omdat de OPW de uitgavendeclaraties te laat indient; anderzijds blijkt uit de statistieken van het aantal deelnemers een gebrek aan belangstelling van de scholen voor die programma's.

Debiteurenbeheer

De OPW moet overeenkomstig de Europese regelgeving inzake debiteurenbeheer, bij de begunstigde de terugbetaling eisen van alle niet-verschuldigde betalingen als gevolg van onregelmatigheden of nalatigheden. Bij het onderzoek van de lopende vorderingen zijn oude vorderingen aan de oppervlakte gekomen, waarvan sommige dateren van 2001.

De bedragen die de debiteuren terugbetalen, worden overigens niet specifiek geboekt in de rekening van uitvoering van de begroting. Ze worden opnieuw bestemd voor de maatregelen waarmee ze oorspronkelijk samenhangen. Die werkwijze is in strijd met het beginsel van de universaliteit van de begroting, meer bepaald met de regel van niet-compensatie tussen ontvangsten en uitgaven; deze regel stelt dat ontvangsten niet in mindering mogen worden gebracht van uitgaven en omgekeerd.

Reacties van de administratie en van de bevoegde minister

De administratie heeft aangegeven het globaal eens te zijn met de vaststellingen en aanbevelingen van de audit. Ze blijft er niettemin bij dat een deel van die vaststellingen terug te brengen zijn tot de moeilijkheden om een werkwijze te vinden die de OPW toeliet haar verplichtingen voortvloeiend uit de Europese regelgeving te verzoenen met de eisen die samenhangen met de financiële regels die in het Waalse Gewest worden toegepast. Ze is van oordeel dat ze de gerezen problemen zeker beter zou kunnen aanpakken als de OPW het statuut van administratieve dienst met boekhoudkundige autonomie of openbare bestuursentiteit van type 1 zou krijgen in plaats van het huidige statuut van gewone entiteit van de SPW.

De viceminister-president en minister van Economie, Buitenlandse Handel, Onderzoek, Innovatie, Digitale Technologieën, Ruimtelijke Ordening en Landbouw sloot zich aan bij de

analyse en de bevindingen van het Rekenhof en heeft gepreciseerd dat dit verslag een uitgangspunt zal vormen om de werking van de OPW te herbekijken.